

док лікарської(медичної) помилки, підвищення контролю за виконанням законодавства в сфері охорони здоров'я, обов'язкового медичного страхування та переведення охорони здоров'я на ринкову основу слід взяти за основу для продовження реформування системи охорони здоров'я України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Пашков В. М. Державне регулювання діяльності в галузі охорони здоров'я / В. М. Пашков [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.apteka.ua/article/3256>.
2. Салтман Р. Б. Реформи системы здравоохранения в Европе. Анализ современных стратегий: пер. с англ. / Р. Б. Салтман, Дж. Фигейрас. – М.: Гэотар медицина, 2000. – 432 с.
3. Сенюта І. Я. Ліцензійні умови провадження господарської діяльності з медичної практики: окремі штрихи до нормативного портрету / І. Я. Сенюта // Сучасні медичні технології. - 2013. - № 2. - С. 97-100. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Smt\\_2013\\_2\\_29/](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Smt_2013_2_29/).
4. Худошина О. В. Правові аспекти державного регулювання ліцензування професійної діяльності медичних працівників /О. В. Худошина // Електронне наукове фахове видання «Державне управління: теорія та практика» Національної академії державного управління при Президентові України. – 2016. – № 1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.epratp.academy.gov.ua/2016\\_1/17.pdf](http://www.epratp.academy.gov.ua/2016_1/17.pdf).

УДК 351. 9.

**Мазур Геннадій Федорович,**

*доктор екон. наук, доцент, професор кафедри управління та адміністрування  
КЗВО «Вінницька академія безперервної освіти»*

#### **СУЧАСНА ЗАГАЛЬНА ПРОБЛЕМАТИКА ЗАКЛАДІВ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ**

*Стаття висвітлює проблему реформи децентралізації, збільшення ролі й значення місцевого самоврядування у розвитку соціальної сфери, які розглядаються з метою підвищення доступності та якості послуг, що надаються закладами соціальної інфраструктури.*

**Ключові слова:** *місцеве самоврядування, самоврядування, соціальна інфраструктура, послуга, соціальна сфера.*

*The article highlights the problem of decentralization reform, increasing the role and importance of local self-government in the development of the social sphere, which are considered in order to improve the availability and quality of services provided by social infrastructure institutions.*

**Key words:** *local self-government, self-government, social infrastructure, service, social sphere.*

**Постановка проблеми.** В Україні відбувається реформа децентралізації, однією із завдань якої є збільшення ролі й значення місцевого самоврядування у розвитку соціальної сфери. Сучасна адміністративно-фінансова та секторальна децентралізація передбачає реорганізацію майнових та фінансово-господарчих відносин у соціальній сфері з метою підвищення доступності та якості послуг, що надаються закладами соціальної інфраструктури є недостатніми.

**Аналіз останніх досліджень та публікацій.** Вивчення та аналіз аналітичних матеріалів (Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. ) показав, що на сьогоднішній день найгострішими проблемами розвитку соціальної сфери територіальних громад є [1;2;3]:

- недосконала система територіального розміщення об'єктів соціальної інфраструктури;
- невпорядкованість відносин власності на об'єкти соціальної інфраструктури;
- недостатність бюджетних коштів для ефективного функціонування закладів соціальної інфраструктури;
- недостатній рівень кадрового забезпечення закладів соціальної сфери;
- недостатній рівень якості послуг, що надаються населенню об'єктами соціальної сфери.

**Мета статті.** Проаналізувати ситуацію щодо стану проблеми розвитку соціальної сфери територіальних громад.

**Виклад основного матеріалу.** До об'єктів соціальної сфери загального призначення відносяться освітні, медичні, культурно-побутові заклади, а об'єктами спеціального призначення ті, що спеціалізуються на обслуговуванні малозахищених та непрацевдатних осіб тощо та наданні соціальної допомоги.

Сучасна реформа децентралізації в Україні є вертикальною за своєю суттю, оскільки відбувається перерозподіл фінансово-правових повноважень між центральною та місцевою владою. Світова практика свідчить, що раніше децентралізацію влади розглядали як властивість федеративних систем державного устрою, а впродовж останніх десятиліть елементи децентралізації почали активно впроваджуватись в унітарних державах для підвищення ефективності системи державного управління [1].

В європейській практиці сутність децентралізації розкривається через три основні процеси: деконцентрація (передача адміністративних функцій територіальним підрозділам центральних органів влади), делегування (доручення місцевим органам влади виконувати окремі повноваження центральної влади із збереженням за нею права скасування рішень місцевої влади) та деволюція (законодавче закріплення функцій та повноважень у вирішенні питань місцевого значення за органами місцевого самоврядування, які не тільки мають право приймати власні рішення, а й виконувати їх під власну відповідальність [1].

В Україні адміністративна децентралізація влади (деконцентрація) проявляється в тому, що за державою зберігається право охорони та забезпечення загальнодержавних інтересів, які здійснюються через утворення централізованої системи відповідних органів державного управління на місцях (місцеві державні адміністрації, територіальні підрозділи центральних органів виконавчої влади). Натомість демократична децентралізація передбачає утворення органів місцевого самоврядування - рад відповідного рівня, що представляють інтереси мешканців певної території, причому між радами різних рівнів відносини субординації відсутні [2].

Першим кроком сучасних реформ в Україні стала адміністративно-територіальна реформа і, відповідно, створення ОТГ. Передбачається, що її наступним етапом стане оптимізації мережі адміністративних районів регіонів.

Наступним кроком визнано ліквідацію районного рівня управління. Вважається, що децентралізація влади, що супроводжує адміністративно-територіальну реформу має сприяти підвищенню ефективності і гнучкості апарату управління, децентралізації державного управління, економії бюджетних коштів та уникнення дублювання повноважень.

Є дві обов'язкові умови реалізації цієї реформи - це передача частини повноважень на регіональний та (або) місцевий рівень та перерозподіл ресурсів для їх виконання. Тому закономерно, що паралельно з адміністративно-управлінською децентралізацією в Україні відбуваються фінансова (бюджетна) децентралізація, яка спрямована на створення ресурсної основи для розвитку спроможних об'єднаних громад та розширення можливостей для залучення та акумулювання фінансових ресурсів розвитку територіальних громад.

Створення комфортного середовища для людей у кожній громаді не тільки кінцева мета адміністративно-фінансової децентралізації, а й секторальної, яка активно реалізується в Україні сьогодні. Остання охоплює 12 основних секторів: освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, адміністративно-територіальний устрій, місцеві бюджети, соціально-економічний розвиток, навколишнє середовище та використання природних ресурсів, ЦНАПи, земельні відносини, містобудування та архітектура, інфраструктура (транспорт, зв'язок, дороги), культура ЖКГ[4;5].

Вагомість секторальних реформ для розвитку регіонів та інших територіальних систем підтверджує Державна стратегія регіонального розвитку на період до 2020 року в якій зазначається, що «на сьогодні державна регіональна політика в Україні як ніколи вимагає координації її цілей та заходів з пріоритетами галузевих політик» [4].

Політика щодо розвитку соціальної сфери територіальних громад має базуватись на таких основних принципах соціальної політики:

- справедливості (підтримку від держави отримують не всі, а лише ті люди, які справді її потребують);
- адресності (на основі індивідуального підходу, а не всім порівну);
- субсидіарності (механізм управління суспільством має будуватися «знизу вгору»: всі проблеми, які можуть ефективно вирішуватися на місцях, повинні перебувати в компетенції місцевої влади).

Наведений перелік принципів слід доповнити основними принципами секторальної децентралізації у соціальній сфері, а саме: доступність, тобто максимальне наближення послуг до споживача та забезпечення якості послуг.

Важливою складовою секторальних реформ стане удосконалення соціальних стандартів щодо надання медичних, освітніх, культурних послуг, а також послуг соціального захисту.

На сьогоднішній день розроблено низку нових стандартів впровадження яких має сприяти підвищенню якості послуг. Так, відповідно до Закону України «Про освіту» передбачається введення трирівневої освіти (початкова, базова середня та профільна середня), формальної і неформальної форм навчання, обов'язкової дошкільної освіта старшого дошкільного віку. На сьогоднішній день розроблено також державні стандарти початкової освіти, інклюзивної освіти тощо.

Окрім діючих державних стандартів в досліджуваних нами сферах послуг в Україні ведеться активна робота над розробкою стандартів якісного обслуговування населення ОТГ, зокрема запропоновані єдині стандарти щодо створення системи первинної медичної допомоги у громадах, нового освітнього простору, зокрема принципи приєднання початкових шкіл до опорних, дитячих театрів та творчих майстерень тощо.

Не менш важливе значення для соціального розвитку територіальних громад матиме здійснення контролю та проведення моніторингу надання послуг соціальної сфери. Цей напрямок реалізації секторальної децентралізації задекларовано в переліку етапів та завдань за всіма її сферами.

З метою відстеження результатів впровадження реформ слід розробити систему індикаторів, які дозволять відстежити зміни у якості надання медичних, освітніх та інших послуг на рівні територіальних громад.

**Висновки.** Отже, підсумовуючи вищесказане можемо констатувати, що ефективність проведення реформ забезпечить підвищення соціальних стандартів, рівня та якості життя населення. Однак прогресивні зрушення можливі лише за умов реального економічного зростання, політичної стабільності та послідовності у прийнятті управлінських рішень. Проблеми соціально-економічного розвитку територіальних громад можуть бути вирішені за умов реалізації активної державної регіональної політики, узгодженої секторальної політики, залучення в практику управління збалансованих механізмів фінансового менеджменту та фінансового забезпечення.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аналітична доповідь до Щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2017 році». - К.: НІСД, 2017. - С. 475-476.
2. Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е. та ін. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навчальний посібник для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування. Київ: ПРООН/ МПВСР. - 2007. - С. 7-8; 269.
3. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., Захарченко Е., та ін.]; Швейцарсько-український проект «Підтримка децентралізації в Україні - ЭЗРЯО. - К.: ТОВ «Софія», 2012. - 128 с.
4. Мельниченко В. І. Децентралізація та деконцентрація публічної влади на пострадянському просторі: детермінованість, значення, межі // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. - 2004. - №1/2. - С. 282-288.